

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

X A ZÖLDSÉGTERMELÉS HELYZETE A BOLGÁR NÉPKÖZTÁRSASÁGBAN X

EVGENIA A. GRUEVA
a közgazdasági tudományok kandidátusa

A zöldségtermelés a bolgár mezőgazdaság egyik legbelterjesebb ága, amely a kedvező éghajlati és talajadottságok következtében Bulgáriában Ljaszkovec és Gorno-Orjahovica városok körzetében — ha kisebb mértékben is — már a török rabság idején fejlődésnek indult. A török uralom alól való felszabadulás után a zöldségtermelés fokozatosan fejlődött, terjedt, a Tundzsa, a Duna és a Marica folyók mentén.

A bolgár kertészek sok évtizede járnak zöldséget termelni külföldre: Magyarországra, Csehszlovákiába, Romániába, Jugoszláviába, Németországba, Lengyelországba, sőt még Amerikába is. Ezekben az országokban a fogyasztó központok közelében földeket vesznek bérbbe, s zöldséges kerteket létesítenek. Ezzel a munkával a bolgár kertészek a zöldségtermelés fejlődését nagyban elősegítették egész Közép-Európa területén.

A szocialista államok kölcsönös gazdasági segítsége kapcsán Bulgáriában az utóbbi években gyors fejlődés és orientálódás észlelhető néhány kultúra ránt — mint a zöldségfélék, gyümölcs, szőlő és a dohány. Ezeknél a kultúráknál tapasztalható termésátlagemelkedés, valamint jövedelmezőségnövekedés főleg a műtrágyázás terjedésével, az agrotechnika fejlődésével, a jobb munkaszervezéssel és a munkaegységek értéknövekedésével magyarázható.

1957 április hávéban Szófiában összeültek a Szovjetunió, a Német Demokratikus Köztársaság, Csehszlovákia és Bulgária miniszterei. A konferencia résztvevői megállapították, hogy a mezőgazdasági termelés specializálása a szocialista országok közötti gazdasági kapcsolatok elmélyítéséhez és kiszélesítéséhez vezet. A konferencián kidolgozott intézkedések alapján Bulgária szerződéseket kötött, az 1970-ig terjedő időszakban, szőlő-, gyümölcs- és zöldségféléknek a Német Demokratikus Köztársaság, a Szovjetunió és Csehszlovákia részére történő szállítására.

A fenti országokon kívül Bulgária korai paradicsomot szállít Lengyelországnak, valamint egész sor kapitalista állammak is. A különböző mezőgazdasági termékek közül a legnagyobb termelési értéket a zöldségfélék, a burgonya és egyéb konyhakerti növények adják. Ugyanakkor az összes ágazatok közül a zöldségtermelés értéke nő a leggyorsabb ütemben. Az 1939. évhez viszonyítva

1959-ben a zöldségtermelés, a burgonya és egyéb konyhakerti növények termelési értéke 270,6%-ra, s ugyanakkor az össz mezőgazdaság termelési értéke 147,5%-ra, a növénytermesztésé 151,5%-ra nőtt. A korábban említett nemzetközi szerződések, a mezőgazdaság teljes mértékű kollektivizálása, a kisebb termelőszövetkezeteknek 1958. év végén végrehajtott egyesítése szintén hozzájárultak a zöldségfélék, a burgonya, a konyhakerti, az ipari növények, a szőlő- és gyümölcstermelési értékének rohamos növekedéséhez.

A Bulgáriában termesztett összes zöldségfélék közül legnagyobb jelentősége a paradicsomnak van. Az 1. táblázatból látható, hogyan növekedett a zöldségfélék és a paradicsom termőterülete az évek során. 1959-ben az 1939-es évhez viszonyítva a zöldségtermelő terület 3,37-szer, a paradicsomtermő terület 9,25-ször volt nagyobb. A területnövekedéssel párhuzamosan a termésátlagok csak 1,19-szeresére növekedtek. Ez az elégtelen termésátlagnövekedés 1959 április és május hónapok rendkívüli kedvezőtlen hűvös időjárásának következménye (az előző években — mint a táblázatból is látható — már magasabbak voltak a hozamok).

Állandóan növekszik a paradicsomtermő terület nemcsak a dél-bulgáriai történelmi paradicsomtermő kerületekben, hanem Észak-Bulgáriában is, amely területről a közelmúltig azt gondolták, hogy ott korai paradicsomot gazdaságosan termelni nem lehet. A korai paradicsomtermő területek növekedésével együtt a dekáronkénti (1 dekár = 0,1 hektár) termésátlagok és hozamok is növekednek. Így pl. 1953—54. évben a dekáronkénti korai paradicsomtermés 35 q volt, ugyanakkor 1959-ben — amely évben az időjárás nem a legkedvezőbb volt — a Plovdiv megyei Perustica község termelőszövetkezetében dekáronként 63,9 q paradicsomot termeltek, 7821 leva bruttó hozammal.

1. táblázat

A KÜLÖNBÖZŐ ZÖLDSÉGFÉLÉK ÉS
A PARADICSOM VETÉSTERÜLETE
ÉS ÁTLAGHOZAMA

(a konyhakertek és a burgonya nélkül)

Termelési év	Országosan zöldségfélékkel bevetett terület		Ebből a paradicsom vetés területe		Dekáronkénti átlagtermése	
	*ezer dekár	%	*ezer dekár	%	q	%
1939	233	100	20	100	20,49	100
1948	372	160	42	210	15,27	75
1952	540	232	76	380	23,12	113
1953	490	210	91	455	28,04	137
1956	596	256	100	500	28,22	138
1959	785	337	185	925	24,30	119

*10 dekár = 1 hektár

A zöldségtermelésben mutatózó állandó terület- és hozamnövekedés elsősorban az új agrotechnikai intézkedések bevezetésével és a munkák jobb megszervezésével magyarázható.

Bulgáriában, legtöbb zöldségfélélt Plovdiv megyében termelnek. Ez elsősorban azzal magyarázható, hogy ebben a megyében rendkívül jók a talaj- és éghajlati viszonyok. A termelőknél pedig, akik közül már eddig is igen sok jól képzett szakember került ki, hosszú, sok éves gyakorlat alapján szerzett tapasztalataik vannak. Jó a közlekedési összeköttetés is ebben a megyében. A nagy fogyasztó központok igen közel vannak, valamint nagy fel-dolgozó üzemeket hoztak itt létre.

Az állami távlati tervekben nagy figyelmet fordítanak a főbb zöldségfélék termesztésének fejlesztésére és az exportra.

A 2. táblázatból látható a korai zöldségfélék exportjának fejlődése. A bolgár mezőgazdasági termelőszövetkezetek fő feladata az adott lehetőségekhez mérten korai, olesó és minőségileg jó áru előállítása. Ez jobb elhelyezési lehetőséget biztosít a nemzetközi piacon és egyben a termelőszövetkezetek dolgozói a befektetett munkáért nagyobb jövedelmet kapnak. Ha ezt a feladatot Bulgária meg tudja valósítani, versenyképességét konkurenseivel, Hollandiával és Itáliával szemben megtarthatja. Ebből a célból elengedhetetlen, hogy bevezessék a gyakorlatba a tudomány új vívmányait, a kiváló termelők tapasztalatait, a munkadíjazás haladó módszereit.

Ez a helyzet megkívánja a termelőszövetkezeti tagok garantált munkadíjazására való áttérést és a termelt áru önköltségének a számontartását. Ezeknek a szervezési és munkadíjazási formáknak a bevezetése a termelőszövetkezetekben csak akkor lehet sikeres, ha megjavul a tervezés és a nyilvántartási tevékenység. Ez lehetőséget adhat részletesebb ökonómiai elemzések elvégzésére, melynek segítségével új tartalékokat lehet feltárni a zöldségtermelés és általában a szocialista mezőgazdaság fejlesztése érdekében.

2. táblázat

A KORAI ZÖLDSÉGFÉLÉK EXPORTJA ÉS PERSPEKTÍVIKUS TERVE 1975-IG

Évek	korai paradicsom tonna	korai paprika tonna	korai burgonya tonna
1957	58 000	3 527	2 174
1958	101 760	1 074	5 170
1959	200 000	4 500	12 000
1960	300 000	20 000	29 600
1965	350 000	30 000	31 600
1970	400 000	70 000	40 200
1975	440 000	100 000	46 500

ÚJABB ÉRTEKES MŰVEKKEL
GYARAPODOTT AZ AGRÁRGAZDASÁGTAN
ÉS AZ ÜZEMSZERVEZÉS SZAKTERÜLETE

1960 év végén két igen értékes összefoglaló jellegű munka jelent meg az agrárgazdaságtan és üzemszervezés területéről. Főiskolai tankönyvként 50 000 példányban kiadták Kolesznyeov Sz. G. akadémikus professzor által szerkesztett „A szocialista mezőgazdasági üzemek szervezése” és Kuvsinov—Gumerov—Lovkov „A szocialista mezőgazdaság gazdaságtana” című tankönyveket. Kolesznyeov professzor első tankönyve 1957-ben, Kuvsinov és társainak agrárgazdaságtan könyve pedig 1958-ban jelent meg először. Mindkét könyv híven tükrözi

a szakterület nagyarányú fejlődését, illetőleg a Szovjetunió mezőgazdaságában lezajlott hatalmas változásokat. Mindkét összefoglaló jellegű könyv pillanatnyilag mindenféle vonatkozásban a legszívesebben olvasandó munkák közé tartozik, amelyek jelenleg a szocialista országokban találhatóak. Mindkét könyv nemcsak egy viszonylag fiatal tudományterület ismereteit rendszerezi és tankönyvszerűen összefoglalva leírja, hanem hasznos ismerettel ruházza fel az igazgatásban, illetőleg a gyakorlati termelésben dolgozókat. Kolesznyeov professzor könyvét a Mező-